

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до першої редакції проєкту стандарту державної мови «Українська мова як іноземна для дітей шкільного віку. Рівні загального володіння А1 – В2».

1. Назва та вид стандарту державної мови

Стандарт державної мови «Українська мова як іноземна для дітей шкільного віку. Рівні загального володіння А1 – В2».

2. Вид робіт із напрацювання стандарту державної мови

Напрацювання проєкту стандарту державної мови «Українська мова як іноземна для дітей шкільного віку. Рівні загального володіння А1-В2» за результатами громадського та експертного обговорення з підготовкою до затвердження та введення в дію.

3. Підстава для напрацювання, перегляду чи внесення змін до стандарту державної мови

Порядок напрацювання, затвердження, уведення в дію, перегляду стандартів державної мови та внесення змін до них, затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 16 листопада 2023 року № 421, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 04 грудня 2023 року за № 2107/41163.

4. Розробники стандарту державної мови

Склад робочої групи з напрацювання проєкту стандарту державної мови «Українська мова як іноземна для дітей шкільного віку. Рівні загального володіння А1-В2» (*РІШЕННЯ Національної комісії зі стандартів державної мови від 08 квітня 2026 року № 94*):

Антонів Олександра, старший викладач кафедри українського прикладного мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка (за згодою);

Бойко Галина, молодший науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (за згодою);

Горошкіна Олена, завідувач відділу української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (за згодою);

Горупаха Альона, начальник відділу позашкільної роботи та забезпечення доступу до освіти директорату шкільної освіти Міністерства освіти і науки України, секретар робочої групи;

Левчук Павло, доцент Інституту славістики Польської академії наук, доктор гуманітарних наук в дисципліні мовознавства (за згодою);

Михайловська Неля, методист відділу змісту освіти державної установи «Український інститут розвитку освіти» (за згодою);

Мацюк Зоряна, доцент кафедри українського прикладного мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидат філологічних наук (за згодою);

Нікішина Галина, методист відділу підсумкових оцінювань у сфері початкової освіти Українського центру оцінювання якості освіти (за згодою);

Трумко Оксана, науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка», кандидат філологічних наук (за згодою);

Туркевич Оксана, викладач університету Регенсбурга (Німеччина), проєкту DenkRaumUkraine, кандидат філологічних наук (за згодою);

Цуркан Марія, завідувач кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», доктор педагогічних наук, професор (за згодою);

Швець Ганна, доцент кафедри української філології для іноземних громадян Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор педагогічних наук, доцент (за згодою).

5. Термін напрацювання стандарту державної мови

Початок напрацювання – 27 квітня 2026 року

Завершення робіт – 30 грудня 2026 року.

6. Призначення і завдання стандарту державної мови

Відсутність єдиних державних вимог до визначення рівня володіння українською мовою як іноземною для дітей призводить до неузгодженості підходів у розробленні навчальних програм, підручників та методичних матеріалів, а також до різночитань у питаннях оцінювання та сертифікації. Це ускладнює забезпечення якості навчання дітей віком від 10 до 17 років, для яких українська мова не є рідною (першою), а успадкованою, другою або іноземною, та негативно впливає на міжнародне визнання результатів навчання.

Запровадження Стандарту має забезпечити:

- установлення єдиних державних вимог до рівнів володіння українською мовою як іноземною (від А1 до В2) за всіма видами мовленнєвої діяльності (слухання, читання, письмо, говоріння);
- уніфікацію підходів до розроблення навчальних програм, підручників, словників і методичних матеріалів;
- створення підґрунтя для організації та проведення сертифікаційного іспиту з української мови як іноземної для дітей;
- забезпечення міжнародного визнання українських мовних сертифікатів;
- посилення позицій української мови в системах освіти інших країн.

Для досягнення зазначених результатів Стандарт визначає перелік комунікативних умінь і навичок, поданих у формі «може / уміє» тверджень, а

також містить каталоги комунікативних намірів, тематичний каталог і зміст мовної компетентності, що забезпечує чітке розмежування рівнів.

Стандарт поширюється на сферу функціонування української мови як іноземної у системі освіти, зокрема у частині навчання, методичного забезпечення, оцінювання та сертифікації рівня володіння українською мовою дітей, для яких вона не є рідною.

Його положення застосовуються в освітній, науково-методичній та міжнародній діяльності, пов'язаній із викладанням української мови як другої або іноземної, а також у процесі організації освітніх програм і мовних центрів в Україні та за кордоном.

7. Характеристика об'єкта стандартизації

Об'єктом стандартизації є визначення рівнів володіння українською мовою як іноземною для дітей віком від 14 до 17 років, зокрема встановлення єдиних державних вимог до змісту навчання, обов'язкових результатів та критеріїв оцінювання за рівнями А1–В2.

Стандарт ґрунтується на сучасних підходах лінгводидактики та відповідає Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти, що забезпечує його узгодженість із міжнародною практикою опису мовних компетентностей. Використання дескрипторів у формі «може / уміє» тверджень, а також систематизація вимог через каталоги комунікативних намірів, тематичний каталог і зміст мовної компетентності відповідають актуальному рівню наукових досліджень та освітньої практики у сфері викладання мов як іноземних.

Розроблення Стандарту є актуальним у контексті посилення міжнародної ролі української мови, зростання кількості дітей, для яких українська мова є успадкованою, другою або іноземною, а також потреби уніфікації підходів до навчання та оцінювання.

Його прийняття є своєчасним з огляду на необхідність забезпечення міжнародного визнання результатів навчання та сертифікатів з української мови, а також формування чітких критеріїв для відкриття освітніх програм і мовних центрів в Україні та за кордоном.

Ступінь підготовленості до застосування є достатнім, оскільки Стандарт містить детально структуровані вимоги до кожного рівня, методичні орієнтири та систематизований опис компетентностей, що дозволяє впроваджувати його в освітню та сертифікаційну практику без додаткового концептуального доопрацювання.

8. Взаємозв'язок з іншими нормативними документами

Проект стандарту державної мови «Українська мова як іноземна для дітей шкільного віку. Рівні загального володіння А1–В2» розроблено на основі стандарту державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2».

Документ забезпечує наступність і узгодженість із базовим стандартом для дорослих, водночас адаптуючи його зміст, дескриптори та вимоги до вікових особливостей і освітніх потреб дітей шкільного віку.

9. Джерела інформації

Стандарт державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1–С2»

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.;

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2020. URL: www.coe.int/lang-cefr. – <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>.

Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. Strasbourg: Council of Europe, 2018.

Схвалено на засіданні робочої групи «18» травня 2026 року (протокол № 3)

Голова робочої групи		Ганна ШВЕЦЬ
Секретар робочої групи		Альона ГОРУПАХА